



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum**

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de**

**Antverpiæ, 1649**

§. 15. Fructus temporibus suis. Ab omnibus non pares repetit Deus fructus, vt ex decimis declarat, & illos nostro reposcit te[m]pore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

accrescit, sed & ipsa dona, quæ tibi liberalis erogavit, lucrum totum, & sua dona commedo tuo cuncta proficiant.

Nos igitur magnus ille Dominus omnes opat divites, & fructibus nos gaudet gaudere quam plurimis. Ex altera verò parte novit ipse, nullos nobis profuturos, nisi quos illi obtulerimus, & in eius fecerimus nominis ac laudis obsequium. Quidquid mundo detuleris, perit, quidquid carnis tuæ delicijs impenderis, perditur. Quidquid insumpseris libidini, lusu, & ijs quæ mundo continentur evanescent, hoc tu tantummodo cedes utilitati, quod diuinæ libens obtuleris, dederisque maiestati. Testes illos aduoco, qui libera manu cuncta sua mundo, delicijs carniq; consecraverunt, quid aiunt?

*Quid nobis profuit superbia, aut amittiturum in-dantia, quid contulit nobis? Transferunt omnia illa tanquam umbra. Ne transcas: Quid nobis profuit? Quid inde nobis lucri, quid emolumentum ex ijs, quæ concoximus, quæ detruimus, quæ quo mundo placeremus, absumpsimus? Loquatur nobis diues ille hesternus epulo, qui tanto id suo expertus est dispendio, quid illi ex tantis reliquam epulis, comotationibus, delicijs, lusu, bus remansit quo miser solaretur; nec quidem aquæ guttula. Quod Deo sacraveris, tibi remanet, sic est, hoc recipit, ut non sibi retineat, sed ut idem tibi restituat, ac melioratum, quo semper in celo diues perfruatur. Quam bene hoc Apostolus intellexit: Scio cui credidi, & certus sum, quia potens est depositum meum servare in illum diem; hac de causa dies iudicij dies esse dicitur restitutionis. Tempora restitutionis. Hoc vnicum tibi retinebis, Christiane, quod Dei manibus consignaueris, illique tantummodo tibi proderunt labores, quos diuino nomini dedicaveris. De his fusè diximus in tractatibus: dum expendimus quod manna domum delatum, modicum durabat, ac vermibus seatebat, ad Deo in tabernaculo consecratum, in multa servatur integrum secula. Quadrat hic illud: Reddet tibi, de quo die Cinerum egimus. Ad hoc igitur à te Deus exposcit fructus, ut illis in æternum viuas, nihil enim tibi largietur vnde viuas, quam id quod hic illi dederis: Fructus noster, concludat D. Augustinus, nos facit illum diuitem, sed nos beatiores.*

*Luc. 12. 48. Lib. 16. ad adorat. Lenti. 27.*  
*I. Fructus esse debent conformes conditioni.*

**§. 15. Fructus temporibus suis. Ab omnibus non pares repetit Deus fructus, ut ex decimo declarat, & illos nostro reposcit tempore.**

**D**E fructibus illis, inquit Evangelista, hoc voluerit: *Ut redderet fructum temporibus suis, q. d. Hoc agricolis præceperat; ut fructus redderet conformes tempori. Primo vite redderet pampinos, deinde amphacium, postmodum vvas ad comedendum maturas, postremo vinum, quod vuis expressis eliquatur, fructum temporibus suis. Non parem repetit Deus quous tempore proventum, nec in omni ætate, nec ab omnibus hominibus, nec tu quoque à virea recentiori, illos quos à iam perfecta, nec de palmitè duorum sarmentorum, quod de longè latèq; luxuriant, nec de illa, quam non infudisti, nec fodisti, quod de abundanter tigata, & omni culta studio, nec in Maio quod in Septembri. Similiter nec Deus exposcit à puero impube, quod à viro barbaro; nec à seculari quod ab Ecclesiastico, nec à paupere, quod à diuite: iam enim dixerat Christus: Cui commendauerunt multum, plus petent ab eo.*

Notat hæc verba Diu. Cyrill. Alexandri. Censet autem ea spectare illud Domini præceptum: *Stabit coram Sacerdote, & quantum ille asseruerit, & viderit eum posse reddere, & tantum dabit.* Hoc erat Dei statum, ut omnes tabernaculum frequentantes sua Deo deferrent munera, ut suis per hæc satisfacerent obligationibus. Scirent autem dispares esse debere oblationes, sicut erant, & diversi status hominum, ætates, officia, qualitates: non enim tantum à puero quinquenni reposcebatur, quantum ab adolescente viginti annorum, nec ab hoc, quantum à viro ætate perfecto, nec à sene annis gravido, & labili, quod à iuvene viribus robusto, nec de puella virgine ac tenella, quantum de coniuge liberis fecunda; nec de seruo, quod à Domino. Sed hoc interdebat, ac præcipiebat, ut esset singulorum oblatio conformis ætati suæ, viribus, officio, medijs. Hoc autem tam stricto voluit iure feruari, ut statuerit, orto dubio, nisi munus responderet viribus epibus, qualitatibus offerentis, non hic iudex esset sententiam, ac diiudicaret, facile namque deus iraperet, cum quis in sui commodum defligeret, sed iudicio staretur

37 50  
Luc. 12. 48.  
Lib. 16. ad adorat.  
Lenti. 27.  
I.  
Fructus esse debent conformes conditioni.  
Sacer.



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

Sacerdotis, qui iustā trutinā rem appenderet. Non enim Deus modicum acceptabat ab eo, qui multum poterat, & ille plura deferre debebat, qui à Deo plura receperat.

*Ser. 219. de temp.*

Eodem modo explanat Divus Augustinus latam à Deo legem de solvendis decimis, hæc namque, si quæ alia, crebro in sacris litteris nobis occurrit: est enim protestatio, quā confiteris, messem à te collectam divinæ munus esse liberalitatis, ac proinde iustum censei, ut gratus munera deferas largitori. Quapropter præceptum erat, singulis annis quilibet Deo referret partem fructuum quos collegerat, ac de manu dānæ receperat beneficentia. Domine, quæ tibi grata iusticiæ est? An non expediret, quid passim omnibus notum designare, quo à singulis oblato, protestarentur te auctorem, ac collectæ messis, omniumque fructuum esse largiorem, nec variè ac inutiliter tot fierent tam strictæ decimarum divisiones? Non equidem, ac hoc aubet, ut quisque decimam offerret partem collecti proventus, quæ in Dei

*Malach. 3. 10.*

hottica recondatur: *Inferre omnem decimam in horreum meum.* Illo namque modo hoc quod iustum est ritè, debetque persolvitur, si qui messe lactatus est vberiori, decimationem quoque deferat copiosiorum eo qui minorem collegerat. Aduerto & aliud mysterium, quod hic SS. Pa. res annotant, singula verba imo & ipsos apices enucleantes, qui factioribus catent mysteriis. Quam esse causam arbitraris, quærit D. Ambrosius influendi collectarum frugum decimationem? cur non vel in procum octavam, vel nonam, vel partem solunt duodecimam? Quia hic numerus signat perfectionem, quæ multa eaque præclara nobis exponuntur.

*Tract. 42. de manjio. in procum.*

II. Origo solvendi decimas. Tractatum edidit antiquus ille Philo, quo numerum hunc denarium ostendit inter omnes numeros esse perfectissimum; quia continet in se vno omnes numeri differentias, pares & impares & omnes proportionales arithmeticas, geometricas & harmonicas. de quibus modo non est agendum, particulatim verò numeros complectitur simplices, ab vno usque ad novem, qui ceterorum habentur fundamentum, in quibus pariter comprehenduntur, tot quot sunt & possunt in tota Arithmetica: cum omnes ex simplicium coniunctione, vnius cum altero, vel per illos multiplicando componantur. Omnes illos complectitur numerus denarius, & unitatis vinculo connectit, quo illos sibi invicem copulat symbolum sa-

*III. Numeri denarij perfectio.*

tis per se notum charitatis, quæ multi in vno coniunguntur, varia ac dissimilia cor: la copulatur: quæ de cau a D. Paul. illam *icite vno eolum perfectione.* Hinc ait præfatus auctor, denarium numerum apud Græcos vocari: *Decima dixenda* quasi qui totum comprehendit, quo pariter in S. pagina significatur vniuersitas, ut notat Dio. Augustinus. Idem declarat: hic numerus, teste Dio Ambrosio in quantum completur tres ternarios cum vna simplici vniuersitate. Vnde colligit idem numerum hunc esse perfectissimum, quem sequitur D. Hieronym. hoc D. Hieron. expendens, quod valde familiare est Sanctis, ad illud numerum à Deo reduci totam suam legem, & quidquid à nobis præcipienti oblectant. Nec prætermitti hoc numero signari clementiam, qui etiam in modo, quorum ab Hebræis, tum à Græcis scribitur, mysteriosus esse pertinetur, dicit D. Hieron. *tota littera, ex qua sanus D. Hieron. Saluatoris nomen exordium, non solum apud Græcos, sed etiam apud Hebræos denarium significat.* Hinc causam elicit D. Ambr. cur S. litteræ specialiter notent Noë decimum fuisse nepotem in generatione Adam, quæ videlicet denarius numerus rectè eius conveniebat perfectioni de quo testantur: *Noë vir iustus atque perfectus in generationibus suis, ad quæ verba D. Ambr. Noë primus in veteri Scriptura iustus pronuntius est, decimus D. Hieron. à protoparente nascitur non ad ostentandam vniuersitatem, vel præscribendum numerum hominum, sed ut aperire de: eueat, quod sicut denarius, numerorum, qui unitatem sequuntur perfectissimus est, ita tranquillitas in anima finis est veteris actionum vite.* Supponit D. Ambr. id quod sapius notat D. Chrysostom. Noë significare: *Requiem, & opime congruere numerum denarium, animæ quæ tranquillitate seu requie gaudet.* Item ad. si D. August. consideras quod eodem qua vixit Noë, tempore notat Spiritus S. nam eo quod scribit constat luce claris, fiderat quod generatio Adæ per Cain tum temporis, degeat ad numerum accesserat vndecimum, tot enim ex Adam descenderunt per lineam Cain. Cain, quælo, serui hæc tam stricta nepotum puratio? Quia generatio ac familia Noë iusta erat & vltimus multiplicanda ipso cum filijs in arca conclusa ne diluuiio mergerentur perirentque vniuersali. Sed ut quid Cain numeratur generatio iam nunc in generali diluuiio terminanda? Quid refert fuisse vel vndecimam, vel duodecimam, vel vigesimam, eum iam ad extremam tenderet lineam? Ne dixeris monet D. Au-

D. Aug. hanc gratia scribi supputationem, imo numerum hunc undecimum exprimendo, ostendit Dominus quā n esset corrupta illa Cain generatio, sceleris maledicta, quæ cuncta Dei impudens inaudita transgrediebatur: numerus enim undecimus transgressionem denotat, eo quod decimum transgredietur, q. d. quod generatio illa peruersa & aduersa decem Dei præcepta violaret & tale essent in omnibus facitepti peccatores, quales illos sacrum describit eloquium. Hinc collige, cur Deus decimarum instituerit solutionem in beneficiorum recognitionem, de itaque gratiarum actionem, illo namque numero de iano significat, qui perfectionem præter, quam perfectè velit illud à te seruari, & ex perfectissimis optimisque, quæ collegens, decimas sibi dedicari.

vt ingratus si tantam Dei erga me benignitatem soluit. licet imparibus non compensem officiis. O laudabile propositum. Prosperimus ille certaminis decimas. euentus, Dei adscribendus beneuolentia; gratum exposcit animum, est enim Deus cui tantæ victoriæ palma deferatur. At quis ille mali modus? Nouem sunt Reges, quibus superior enasi Dei mecum pugnantia potentia; his ego decimas annuncior: Me ipsum igitur & totum quidem consecro victoris obsequio, in cuius protectionem quidquid ex spolijs occurrerit optimum, illi consecrabo. Summo occurrit sacerdoti Melchisedech, & Deit ei decimas ex omnibus. Ne sic intellexeris. (monet Caictan.) quasi numerando, ac stricto modo mensurando prædæ decimas obtulerit Abraham, non tantum enim temporis illis infumere vacabat, sed hoc velim opineris, quod pretiosa quæ summo detulerit sacerdoti, in quibus velut in propria persona seipsam velut supra nouem illos, decimum offerret. En tibi digito monstrat D. Chryso-

39  
Abraham  
primus  
decimas  
Deo soluit.  
VI.  
Ob re-  
pota am  
nouem  
regibus  
reddiderat  
superiorem,  
cū qua-  
de repi-  
tuor victores  
ipse solus  
deuicisset,  
& quinque  
horum vi-  
catorum  
damna  
reparasset:  
Repugnat  
æquitati  
iusticiam  
tantum non  
recognoscere  
beneficium,  
arguat

mus) Abraham, qui cum sit fidei pater, primus quoque magister, nos vt decimas, ita & primitias docet persolvere: Per hoc Doctor factus est omnibus, vt declarantes gratitudinem, primitias eorum, qua sibi à Deo conceduntur offerant. Nec hoc te lateat, quid præ cæteris inter decimas in beneficiorum memoriam Deo sit offerendum, scilicet te ipsum; & tuo loco, ac nomine decimas omnium, quæ collegeris. Proinde, licet Ecclesia singulari præcepto te ad mensuram obliget, quam fideliter soluere obligaris: hoc tibi tamen in animum inducas debere esse & perfectissimum & optimum, & maxime pretiosum quod offeris: quia tuam repræsentat personam, adeo Deo obsequium, vt quicquid illi consecraueris, cedat infinitis beneficiorum amplitudi- ni.

D. CHR.  
Ho. 31. 17  
Gen. 1. 1.

Hinc ansam sumpsit D. Augustin. scribendi VII. contra illos, qui & de vitiis ac imperfecte, Decimas detrahendo solunt decimas: quo declarat, hinc ex me vobis tantis oneribus fructus, tenet calamitas horibus res, vt ex his distatis, quo cordis affectu decimas offerent sint persolendæ. Hæc igitur est Dei voluntas, vt quisque decimas ex collectis omnibus illi Ser. 29. dediceret, ex quo sequitur, singulos tanto plura teneri Deo ad decimas offerre, quanto fuerit mellis abundantior fructus, vt co. istores. His vestigijs insitit D. Cyrill. Alex. dum expendit, quod primo Levitici capite, postulari à Deo sacrificijs, in secundo continuo subiungit, quæ singulis in unum offerendum, medijs suis rite consideratis, quæ cuncta D. Cyrill. explanat.



*Psal. 118.* quibus convenire censet iud Davidici: *Latum mandatum tuum nimis.* Cunctus praecepit Deus, fructus adherant tamen illud Domini mandatum tanta pollet latitudine, quanta est cuiusque divitiarum amplitudo, ut, quae potes, offeras. Illo concessio, noverit ille, cui opes affatum affluunt, pauca largiendo Dei non satisfacere praecepto, iam enim hoc Christus exposuit: *Cui commenda-*

**VIII.** *averunt multum, plus petent ab eo.* Cui concuntentur *Doctor moralis: Cum augetur dona, rationes e-* dona, rationes *tionam crescunt donorum.* Plura repetijt Dominus, ab eo qui quinque talenta acceperat, quam ab cresunt *eo qui duo tantum, & ab hoc quoque plura, quam* donoru. *ab eo cui tantum vnicum erat commendatum:*

*Luc. 12. 48* *tandem a singulis poposcit, ut fructum refer-* *Hom. 9. in* *rent: Secundum propriam virtutem. Quid te o-* *Evang.* *crede dives decipis, cui milleni suppetunt o-*

*cus, cui familia floret velut arca Noe, duobus* *te satisfacere denans in elemosynam pauperi-* *bus erogatis? Tu vero qui robore, velut quercus* *ceteros praecellis, num tibi sufficiat icunus: tot* *in certa cupidus ac bellatjs intermixtum?* *Quid tibi dicam, qui totos dies impendis ambu-* *lationibus, huc illuc vagans oculos: in quem* *precor finem, tibi conceit Deus media, quibus* *abunde suffultus, ad laborem non adstringeris* *quotidianum, ut pauper diurnarius, an non plu-* *ra a te postulari putas, quam annuam peccato-* *rum confessionem, & vnicam sacri per hebdo-* *madam auditionem? Haec est mundi damnanda* *infelicitas qua hominum patet cum Deo male* *grata correspondentia. Quoad cetera, ut debita* *seruent proportionem sunt studiosissimi, quae ad* *Deum autem minime: quisque negotia sua ac* *familiam disponit: In numero, ponde re & mensu-*

*Sap. 11. 21* *ra. Domine, qui tali dignitate sublimis, qui tot* *redditis opulenti, ut ego, ratio postulat, ut* *honori, ut mundo satisfaciat, tot seruos habeat* *stipendiarios, tot rhedas, tot aulae, talem men-* *sam Domine, qui tali, quo ego, fungitur officio,* *suadet aequitas, ut omnibus satisfaciam, seipsum* *officio congrue excipiendo, tam pretiosus indu-* *atur vestibus, tot equis, tali devehatur ferulo* *gloriosus. At quid Deo? An non decet tali col-* *locutioni interuenirent, Deus ac pauperes: men-* *tio fieret de pijs operibus in Dei obsequium fa-* *ciendis? consilium mites, quibus officijs Dei* *in te compensares quotidiana, magnaque be-* *neficia?*

**G 41** *His quadrat, quod in S. legimus pagina de* *muneribus a duobus illis primis fratribus Deo* *consecratis; Cain & Abel, quibus sua munera* *offerentibus, Deus illa inter se contulit: Intuitu*

*offerentium. Respexit Dominus ad Abel, & ad Ge-* *nera eius, ad Cain autem, & ad munera eius* *non respexit. Quid hoc innuit? Attendit nu- mero. Cain* *nus cuiusque responderet opibus. Abelis autem oblate* *inquit D. Amb. jacepta fuit oblatio, quia vixit iustus* *illam Deus medijs suis apte respondere. Cain & quo-* *vero reprobata: vt pote multo diuitijs inferior: O in-* *quod Deo munera oblata ea de causa vt ingratam* *reicienda: quot oblationes eorum, qui ambabus* *manibus munera gazophylis iniecerunt, a Deo* *reprobata: recepta vero pauperis viduae duo* *minuta tantum offerentis? Haec enim mulieris* *erat conformia paupertati: nec enim plura po-* *terat: illorum autem longe dissimiles: non enim* *ea quae conueniebat intentione, nec quae pote-* *rant, offerebant: Hi ex adiuuantis sibi & c. habi-* *rem ex eo quod deest illi, omnem ratiu sum,* *quem habuit, misit.*

*Alia hic eruuntur mysteria: Fructum tempori-* *bis suis, quae succinum annorabimus. Primum.* *Eorum Christus d. mutat in eptiam, qui res amias,* *poenitentiam, confessionem, communionem, ele-* *mosynas in tempus extendunt futurum, dicen-* *do cras, ad finem quadragesimae, anno ventu-* *ro tales referam fructus, haec & illa praestabo* *opera pietatis. O te rationis impotem, hoc* *quippe tempus tuum non est, sed Dei, cuius re-* *lud manu continetur, nec scis, num illud sit tibi* *largiturus. Hoc solum tuu est praesens tempus,* *hoc tibi concedit, illo, vt placet, vt ere. Spiritus S.* *aures porrige. Oculum tibi est, inquit: Quid est illi* *superueniet tibi in beneplacito aliossim, siue de-* *cem siue centum, sua mille anni, non est enim in* *inferno accusatio vira. Inanis est illa apud in-* *feros exculatio. Plures annos mihi responde-* *ram, illos inopinatio reiciat: tempus enim futu-* *rum, tuum non est, nec tibi constat, num ex illo* *Deus concedere tibi voluerit millesenos annos,* *centenos, decem, vel vnicam solum hora. Hinc* *capio pfallentem David in laudem iusti. Fructum Eplia* *suum dabit in tempore suo. Quid aris quid indcet,* *in tempore suo: Salomon filius patris explicet* *mysteria: Noli esse stultus multum, ne moriaris Eccles.* *in tempore non tuo. Dicis Domino, ad auroram* *agam peeni entiam, ad anni terminum peccato-* *rum faciam expiationem: ablata restituum: O* *stultus multum. An ignoras, hoc tuum non esse* *tempus, at Dei? Proinde non fiet illud, quod* *tu faciendum proponis, sed illud quod Deus,* *nempe, vt in illo tempore moriaris. Secundum,* *docet qualer esse debeant honorum operu* *fructus: Fructus temporibus suis, id est, quod fru-* *ctus ab illo requisiti, fructus sunt maturi, nec*

anc

ante tempus collecti. Multa video opera de se  
 quidem bona, sed ita esse desunt, quia non  
 debno collecta sunt tempore, nec matuta Deo  
 consecrata. Quorū confessiones inualidat? Quorū  
 orationes inutiles? Quorū commotiones infru-  
 ctuosas? Cur hoc? Quia illis tempus non conce-  
 ditur praefixum ac requisitum, nec ad peccato-  
 rum exomologesim tempus impendis necessa-  
 rium, ut rationes eorum excutias fraudium, &  
 multitudinem inquiras peccatorum, nec ut con-  
 digne tanto te prepares. Sacramento, vel par-  
 uam impendis moram, Christi passionis medi-  
 tationi, nec corpore Christi lagnatus, tanti  
 beneficij percipendis dignitatem, nec vllum con-  
 secras tempus orationi, sed velut quoticiduum  
 perfoluis pensum, & velox adeo peccatis ro-  
 sariū, vt quæ legeris, omnino necias, res om-  
 nis tempus suæ qualitati conforme requirit.  
*Omni negotio (estis est Spiritus S.) tempus est, &  
 opportunitas. Verumtamen de his alijs dixi-  
 mus.*

**§. 16. Peregrè profectus est. Nolite  
 permittit Deus, & suum recipendi fructus  
 ostendit desiderium in eo quod agit.**

**E** Locata agricolis vinea, ipsique in ea iam  
 constitutus, pater familias: eregre profectus  
 est. Vbi D. Ambros. Non quia ex loco ad lo-  
 cum profectus sit, qui ubique se imper praesens est.  
 Perfectum enim est ipsi etiam infidelibus  
 philosophis, vt ait Ap. Iohannes, quod: Non longe est  
 ab iniquitate nostrum, in ipso vivimus, movemur  
 & sumus. Sed his duo designantur. Primum  
 quo significet interprete D. Hier. quod te Deus  
 tam perfectè ac integrè permittit libertati, vt  
 qua libet agas, quasi nihil e levis à te distaret  
 peregrinus. Hoc est etiam quod Salomon ait  
 Job. 17. Deus ab initio constituit hominem, ecce vti eam,  
 ecce operarium, vt diximus: Et reliquit eum in  
 manu consilij sui, &c. ad quod volu. vt porrege  
 manus tuas. Ecce quod ait. Peregrè profectus  
 est. Secundum, quo clarius mox cat, quod in-  
 pe diximus. Quid licet principaliter ac prima-  
 rio necessarium sit, id quod Deus ex sua faci-  
 pite in anima tua salutem in tantam, vt eam  
 ipse quasi solus operetur, pariter tamen requi-  
 ritur, vt quoque facias quæ tibi facienda conue-  
 niant, animo tam huceto ac integro, quasi Deus  
 ex se nihil operaretur: hæc Theologia continet  
 mysteria alterius loci ac tempore illud tantum-  
 modo succincte percipio, quod prudenter no-

tae D. Aug. quod Deus in sacris litteris vocetur:  
 Adiuutor noster: licet enim vt verū non diffica-  
 mur illud Apolloli de Deo. Qui operatur in vo-  
 bis & velle, & perficere pro bona voluntate sua.  
 Nostra nihilominus fateatur ab ipso requiri & D. Aug.  
 opera & studia: Si enim per te ipsum implet totum In 1. sal.  
 (vt Pelagius aiebat) non esset necessarius adiuutor. 1. 43. T. 8.  
 Rursus si in ipse tua voluntate nihil ageres (vt dicit  
 xii. Manichæus, cui nostra tempestate consentit 2. 13.  
 Lutherus.) non vocaretur adiuutor: adiuutor enim  
 aliquid ag. nem adiuuat. Bene quidē; ecce quid  
 precandæ Deus, fructus, eoque tanta mentis  
 sinceritate, vt instante tempore illos recipiendū,  
 seruos miseris, eisdem relatuos, at erant agri-  
 colæ: tanta impudentia discoli, vt nedum Domi-  
 no fructus non redderent, sed insuper & alios  
 fustibus contunderent, alios lapidibus praefoca-  
 rent, alios gladio cadente trucidarent.

Hoc ex sacris habemus litteris, missos à Deo  
 prophetas, & predicatores, qui suaderent ac sin-  
 guos horarentur, vt Deo debitos redderent  
 fructus, quorum alios contumeliosis affecerunt, a-  
 lios vulnerauerunt, occiderunt alios, de quibus  
 Apollolus: Lapidati sunt, secti sunt, in occisione  
 gladij, &c. Securos misit famulos, quo duo de-  
 clarat. Primum: quā ardentem, & quā sy-  
 cere fructus exoptaret, cum ad eos tot charissi-  
 mos sibi mitteret famulos, vitæque exponeret  
 discrimini aperitissimo. Et pro vt in D. Marco  
 legimus, nedum illos, sed &: Plures alios mi-  
 sit, quosdam cadentes, alios vero occid. nec. Plu-  
 ribus patet argumentis quanto Deus vineæ  
 fructuum æstuet desiderio sed illud cæcis ma-  
 nifestius, videte quod in fructuum commuta-  
 tionem in dubiam fortunam adduxerit vitam ac  
 sanguinem fidelissimorum sibi seruum, ac a-  
 micorum, quibus non habebat sibi chariores. Sic  
 loquentem introducit Oseas: Quid faciam tibi  
 Ephraim? Quid faciā tibi Iudæ? quid vobis faciā?  
 quid mihi superest agendū, vt debitos mihi fru-  
 ctus temporibus suis deferatis? Insuper propter  
 hoc dolui in prophetis, & occidi eos in verbu oru-  
 mei. d. Meos nūsi prophetas, vt vos sicut lapi-  
 des dolarent (eratis enim difformes, hispidi) li-  
 gone ac oris meo celo acutissimo. Dolui in pro-  
 phetis meis. Metaphora sumitur ex eo quod egit  
 Salomon templum eo Dedicaturus: nūsi e-  
 nim octoginta millia, qui lapides de fodinis  
 caderent, elaborarent, & ad perpendicularum ap-  
 tarent, vt in ædificio templi suo quique ordi-  
 ne ac loco reponerentur: tale quippe hoc erat  
 opus, vt: De lapidibus doluis atque perfectis eri-  
 geretur. Hunc sensum denotat lectio Chaldaica: 7.

I I  
 Cur Deus  
 vocetur  
 adiuutor.  
 D. Aug.  
 D. Philpp. c.  
 2. 13.

III.  
 Serui  
 missi ad  
 recipien-  
 dos fru-  
 ctus ma-  
 gis ad  
 exci-  
 piuntur.  
 Hebr. 11.  
 37.  
 Marc. 12.  
 5.  
 Ose. 6. 4.

IV.  
 Hos ta-  
 men ipse  
 Deus oc-  
 cidisse  
 dicitur.  
 3. Reg. 6.  
 7.  
 Misit